

Koira-avusteinen kuntoutustyö

Toimintaterapeutti Essi Virtanen 12.5.2021

Esittely

- ◀ Toimintaterapeutti ja neuropsykiatrinen valmentaja
- ◀ Elänavusteinen työskentely kiinnostanut jo opiskeluaajoista asti
- ◀ Työparina: Kultainenoutaja Kuu, kohta 3 vuotta. Aloittanut harjoittelun jo 10 viikkoisena (Kuun touhuja voi seurata instagramissa: Kuutheworkinggolden)
- ◀ Harrastamme: tokoa, pk-jälkeä, nomea, canicrossia ja käytännön metsästystä
- ◀ Kuun vahvuudet: avoin, sosiaalinen, nauttii ihmisten läsnäolosta, hyväntuulinen

Työskentely

- ← Työskentelemme yksityispuolella, Hippon terapiaklinikalla. Kuu työskentelee 2(-3) päivänä viikossa.
- ← Asiakkaat kouluikäisiä lapsia ja nuoria, joilla pääasiassa taustalla neuropsykiatrista tai psykiatrista pulmaa.
- ← Asiakkaat tulevat pääasiassa Kelalta tai palvelusetelillä kaupungilta. Usein jo lähettävä taho toivoo koira-avusteista kuntoutusta. Joskus vanhemmat kyselevät.
- ← Vastaanotolla ja asiakkaan omassa ympäristössä

Koira-avusteinen kuntoutus

- Työskentelymuoto, jossa sosiaali-, terveys- tai kasvatustalan ammattilainen käyttää koira yhtenä osana työskentelyään. Työmuodossa koira hyödynnetään muiden ammatillisten toimintojen lisänä yhtenä toiminnallisena menetelmänä
- Erilaisia toimintoja ja harjoituksia tehdään koiran kanssa tai ne voivat muutoin liittyä koirateemaan, eikä koira välttämättä ole läsnä joka kerta.
- Työskentelyssä yhdistyy ammattihenkilön ammattitaito ja vahva ymmärrys eläinavusteisesta työskentelymuodosta sekä tuntemus eläimen lajityypillisestä käyttäytymisestä
- Pohjautuu eläimen ja ihmisen vahvaan vuorovaikutussuhteeseen

Mihin eläinavusteisuuden hyödyt perustuvat?

- Eläimen läsnäolo ja silittäminen lisäävät mm. oksitosiinin tuotantoa, alentavat verenpainetta ja stressiä ja vähentää kipukokemusta (koiralla vuorovaikutus ihmisen kanssa lisää oksitosiinin ja dopamiinin tuotantoa, mutta ei vähennä kortisolitasoja).
- Tutkitusti vaikutuksia fyysisen terveyden lisäksi myös psyykkiseen hyvinvointiin (Vähentää masennuksen oireita ja yksinäisyyden tunnetta, lisää turvallisuuden tunnetta, vähentää sosiaalisen kanssakäymisen esteitä)
- Eläin korvaa psyykkisiä tunnetarpeita, kuten läheisyyden ja koskemisen tarvetta. Etenkin jos ihmisten väliset suhteet jääneet puutteelliseksi, eläimen merkitys korostuu
- Eläin tuo lohtua pettymyksen tai surun keskellä, vaikka luottamus ihmisiin olisi heikkoa, eläimeen on helpompi luottaa
- Tunneilmaisun kautta tulee positiivisia tunteita: kiintymystä, rakkautta, hellyyttä ja iloa
- Vuorovaikutussuhde

Kuinka alalla tulisi toimia?

- Tehtävissä tulisi toimia vain koulutetun koirakon (käytynä koulutus itselle sekä koira koulutettu tehtävänsä). -> Soveltuvuuskoe ja työnäyttö
- Työpaikalle tulisi viedä vain koulutettu ja soveltuvuustestattu koira (tai sinne suuntaava, jos koira on alle vuoden ikäinen)
- Huolellinen valmistautuminen: vakuutukset, zoonoosit, eläimelle aiheutuva stressi, eläimen lepoajat ja palautuminen
- Eriyistä haittaa alalle tekee työpaikalle viedyt koirat, jotka eivät ole toimimassa tavoitteellisesti mutta pahimmillaan voivat aiheuttaa vahinkoa. Ala on vielä herkkä.

Millainen koira voi toimia kuntoutustyössä?

- Ei roturajoituksia, mutta koiran taustat tulee olla tiedossa, jotta mikään asiakastilanne ei laukaise koirassa ikäviä muistoja
- Luonteeltaan ja ominaisuuksiltaan sopiva (vain noin 10% koirista soveltuu työskentelyyn)
- Tottunut jo pienestä asti eri alustoihin, ympäristöihin ja apuvälineisiin
- Perustottelevaisuus ja hallinta on oltava kunnossa
- Koira on ehdottoman sosiaalinen ja nauttii ihmisen läsnäolosta (ei vain siedä sitä)
- Tehtävään koulutettu ja soveltuvuustestattu, tavoitteena suorittaa työnäyttö

Milloin koira-avusteisuutta harkitaan kuntoutusmuodoksi?

- Koira-avusteisuutta harkitaan kuntoutusmuodoksi, kun sen katsotaan tuovan erityistä lisää tavoitteiden saavuttamiseksi
- Lapsi pitää eläimistä
- Koira-avusteisuus edesauttaa terapiaprosessia
- Lapsella on pulmia motivaatiossa, terapiaan sitoutumisessa tai vuorovaikutussuhteen luomisessa
- Koira-avusteisena voi saada toimintaterapiaa, fysio- tai puheterapiaa, psykoterapiaa tai psykologin palveluita sekä koira-avusteista kasvatustyötä kouluissa tai päiväkodissa

Koira-avusteisen kuntoutuksen hyödyt

- ← Koira-avusteisella työskentelyllä saa tarjottua helposti onnistumisen kokemuksia, positiivisen palautteen vastaanotto paranee
- ← Koiran lämmin vastaanotto saa asiakkaan tuntemaan itsensä tärkeäksi ja arvokkaaksi (vrt. negatiivisuuden kierre)
- ← Tutkimuksissa on havaittu, että koira-avusteinen työskentely vahvistaa itsetuntoa, itsekontrollia ja luottoa omiin kykyihinsä. (Hamana ym. 2011, 1976-1979).
- ← Vuorovaikutus eläimen kanssa vaikuttaa positiivisesti itsetunnon kehittymiseen
- ← Koira lisää tutkitusti myös empatiataitoja ja kehittää sosiaalisia taitoja (koiria omistavien lasten on havaittu olevan ikätovereitaan empaattisempia)
- ← Itsesäätelykeinot lisääntyvät ja usein lapset säätelevät itseään luonnostaan enemmän koiran läsnä ollessa

Koira-avusteisen kuntoutuksen hyödyt

- Koiran tunnetilojen tulkitseminen ja havaitseminen on helpompaa kuin ihmisen
- Etenkin autismin kirjon lapsen on paljon helpompi tulkita eläimen positiiviset signaalit
- Tukee keskittymisen taitoja, kun huomio pysyy eläimessä eikä ympäristön ärsykkeet vaikuta niin paljon

Vaikutukset motivaatioon ja osallisuuteen

- ◀ Koira motivoi lasta terapiaan, etenkin jos käsitellään vaikeita asioita
- ◀ Jos kontakti terapeuttiin jännittää, koiraa poistaa jännitystä ja antaa lapselle mahdollisuuden puhua koiralle terapeutin sijaan.
- ◀ Koiraa ottaa vastaan aina avoimesti ja ennakkoluulottomasti: voit tulla juuri sellaisena kuin olet
- ◀ Eläinavusteisessa toimintaterapiassa asiakkaat jaksoivat tutkimusten mukaan tehdä kauemmin terapeutin toimintoja silloin, kun eläin oli mukana toiminnassa. Tutkimukseen osallistuneen terapeutin mukaan asiakkaiden motivaatio kasvoi ja tunteiden tunnistaminen sekä niiden ilmaiseminen paranivat. Asiakkaat pystyivät keskittymään ja ylläpitämään tarkkaavuuttaan pidempään. Myös asiakkaiden verbalisaatio ja kyky ilmaista itseään kasvojen ilmeillä paranivat. (Velde ym. 2005, 45-46.)

Koiran läsnäolon vaikutus

Joidenkin nuorten kanssa rooli on passiivisempi, mutta koiran läsnäololla on iso vaikutus. Usein lapsi tai nuori:

- Turvautuu koiraan käsitellessään vaikeita asioita
- Ilmaisee positiivisia tunteita ainoastaan koiran läsnäollessa
- Suostuu poistumaan vastaanoton ulkopuolelle koiran kanssa
- Motivoituu paremmin koulutyöskentelyyn jos sen ansiosta saa työskennellä koiran kanssa
- Kokee itsensä pidetyksi ja pystyy sanoittamaan sen ääneen

Koira-avusteisuus kielellisten vaikeuksien tukena

- Eläimen lämmin läsnäolo kannustaa lasta harjoittelemaan vaikeita toistoja. Koiran kanssa ei haittaa, jos se ei ymmärrä kaikkea puhetta ja näin ollen kynnys puhumiseen madaltuu
- Koira lisää luontaisesti kommunikaatiota ja lapsen aloitteita omaehtoiseen kommunikointiin
- Koira on helppo puheenaihe, josta riittää puhuttavaa vielä kotonakin
- Koiran kanssa työskentely onnistuu pitkäjänteisemmin, jolloin harjoittelu on tehokkaampaa kuormittamatta lasta liikaa
- Koira ei välitä virheistä tai korjaa niitä, joka lisää lapsen halua kommunikoida puhumalla
- Motivaatio

Kiitos!

- Nyt on aikaa vielä kysymyksille
-